

CONTRIBUȚII DOCUMENTARE INEDITE REFERITOARE LA FAMILIA ȘI ACTIVITATEA LUI JOHNNY WEISSMÜLLER (1904-1984)

Sorin Forțiu

Cuvinte cheie: *Banat, Johnny Weissmüller, Tarzan*
Keywords: *Banat, Johnny Weissmüller, Tarzan*

Celebritățile sunt întotdeauna înconjurate de o mulțime de legende, iar Johnny Weissmüller, alias Tarzan, nu face excepție. Datorită celebrității sale în lumea sportului și a filmului, Jacob Steigerwald¹ l-a numit încă din 1983 “*cel mai cunoscut american descendent al șvabilor dunăreni*”. Astăzi, Johnny Weissmüller este cel mai cunoscut bănățean din toate timpurile pe plan mondial datorită explozivei combinații dintre sport și cinema în forjarea unei celebrități. Există o mulțime de povești și articole despre el în mass-media și pe Internet, care, paradoxal, nu oferă informații genealogice foarte exacte și, de cele mai multe ori, omit să menționeze legătura sa cu Banatul.

Adevăratul nume al lui Johnny: János sau Johann?

În biografia oficială² a lui Johnny Weissmüller, *Apa, Lumea și Weissmüller*, scrisă în 1964 de Narda Onyx, se arată că familia lui Johnny a imigrat în Statele Unite în 1904 și “*conform statisticilor, Johnny s-a născut în 2.06.1904*” în localitatea Windber din statul Pennsylvania. Cartea menționează și numele părinților săi: Peter Weissmüller (Sr.) și Elisabeth Kersch. Recensământul american din 1910 pentru orașul Chicago arată că Johnny s-a născut în “*Ungaria*” în 1904.

Adevărul s-a aflat încă înainte de moartea sa³; Johnny Weissmüller s-a născut la data de 2.06.1904 în satul Freidorf⁴, Temes Vármegye⁵, Banat. Începând cu anul 1951 satul a devenit cartierul Freidorf al orașului Timișoara. Johnny a fost botezat pe data de 5.06.1904, într-o zi de duminică, în Biserica Romano-Catolică “Sanctus Rochus” din Freidorf și a primit prenumele *Johann*. Nașii săi au fost Johann Borstner/Porstner, pantofar și

Catharina Zerbesz. Dar vicarul din Freidorf care a oficiat botezul, părintele Vendelinus Ochsenfeld⁶, a înregistrat numele în registrul bisericesc drept *János*, datorită prevederilor legale în vigoare la acea dată. *János* este doar varianta în limba maghiară a prenumelui german *Johann* (*John* în limba engleză). După formarea dualismului Austro-Ungar (1867), procesul de maghiarizare a reînceput virulent, - el având rădăcini mai vechi, încă de la începutul secolului al XIX-lea - iar în 1868 s-a promulgat Legea nr. XLIV referitoare la "egalitatea tuturor naționalităților". Datorită acestei legi, limba maghiară a redevenit limba oficială în Banat. Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, cca. 1880, și până la sfârșitul primului război mondial, limba maghiară a fost limba în care erau completate și registrele bisericii romano-catolice (acestea având și rol de acte de stare civilă până la 1.10.1895) în Banat. Între 1895 și 1919, registrele de stare civilă au fost completate exclusiv în limba maghiară⁷. Deci, nu este de mirare că numele "oficial" al lui Johnny înregistrat în registrul bisericesc de botez al Parohiei Freidorf sau în registrul de stare civilă al Primăriei Freidorf este *János*!

Anumite surse dau ca nume original al lui Johnny varianta *Peter Jonas*. Dar *Jonas* este doar o variantă incorectă a lui *János/Janos*, care a rezultat datorită unei greșite descifrări a numelui găsit în registrul bisericesc (*a* a fost văzut ca *o* și *o* drept *a*).

În familie, Johnny a fost alintat cu diminutivul german *Hansi*, care este echivalentul lui Johnny.

Familia

Propria noastră cercetare în registrele de stare civilă ale Primăriei Freidorf (în prezent arhivate la Oficiul de Stare Civilă al Primăriei Timișoara) a completat informațiile despre nașterea lui Johnny cu alte amănunte: s-a născut la ora 6 p.m., într-o zi de joi, în casa nr. 84^s din Freidorf.

Tatăl său, Peter Weissmüller (Sr.), care a declarat nașterea în fața ofițerului de stare civilă la 5.06.1904, era *zilier la țiglarie*, iar mama, Elisabeth Kersch, *lucrătoare* la Fabrica de Tutun din Timișoara. Părinții săi se căsătoriseră în Freidorf la data de 3.06.1903, iar registrul de căsătorii arată că Peter Weissmüller (Sr.) era văduv, se născuse în Variaș⁹ la data de 16.12.1876 (ca fiul lui Michael și Barbara Szartorius/Satorius) și trăia în Freidorf, în casa nr. 192.

Elisabeth Kersch s-a născut în Freidorf la 1.12.1879, fiind fiica lui Conrad și Elisabeth Picher/Bücher. Ea va muri la 21.03.1964 în Los Angeles, California. Familia Kersch a fost una dintre cele mai vechi familii din satul Freidorf (fondat în 1723), locuind aici încă din 1749. De asemenea, familia

Picher/Bücher/Bicher/Pücher locuiește în Freidorf din 1769. Multe dintre liniile secundare ale arborelui genealogic al familiei Kersch provin din chiar primii coloniști ai satului Freidorf.

Prima căsătorie a lui Peter Weissmüller (Sr.) a avut loc în Freidorf, la 3.02.1901, cu **Margaretha Müller** (* 17.05.1877, Freidorf, fiica lui Josef și Elisabeth Scherer). La acea dată Peter locuia în casa nr. 62 din Freidorf și era *lucrător cărămidar*. Din această primă căsătorie au rezultat trei copii:

- **János**, * 21.12.1901, Freidorf nr. 191; tatăl este înregistrat ca *zilier agricol*, iar mama lucrătoare la Fabrica de Tutun din Timișoara.

† 29.01.1902, 11½ a.m., Freidorf nr. 191, cauza decesului: *gyermekaszály* (*febră mare și continuă*); tatăl este înregistrat ca *földművelő napszámos* (*zilier agricol*).

Deci, Johnny a avut un frate vitreg mai mare, având același prenume, Johann!

- **Anna***, * 16.12.1902, Freidorf nr. 192; tatăl este înregistrat ca *lucrător CF* (i.e. Fabrica de Cărămizi).

† 22.12.1902, Freidorf nr. 192, cauza decesului: *koraszülöttség* (*naștere prematură*).

- **NN***, * / † 16.12.1902, Freidorf nr. 192 (geamănul Annei)

Prima soție a lui Peter Weissmüller (Sr.), Margaretha Müller, a murit în casa nr. 34 (casa părintească a familiei Müller) din Freidorf, la data de 26.02.1903. A suferit de *szervi szivbaj* (*boală de inimă*). Acesta este probabil motivul pentru care copiii ei s-au născut prematur și nu au supraviețuit.

După cum se poate constata, între 1901-1905, Peter Weissmüller (Sr.) a locuit succesiv, în calitate de chiriaș, în cel puțin cinci case diferite din Freidorf: la nr. 62, 191, 192, 34, 84 și a fost *zilier agricol* sau *cărămidar*¹⁰ la una dintre cele câteva cărămidării¹¹ mici care existau la acea vreme în Freidorf sau în apropiere.

În unele locuri se menționează că familia era de *naționalitate/etnie maghiară*¹². În acest caz lucrurile sunt foarte clare. Peter Weissmüller (Sr.) și Elisabeth Kersch au fost *șvabi bănățeni* (Schwaben), care nici măcar nu vorbeau limba maghiară; ofițerul de stare civilă de la Primăria Freidorf a făcut următoarea mențiune la căsătoria lui Peter cu Elisabeth Kersch: *“deoarece nu înțelegeau maghiara, cuplul a primit explicații în germană, limbă pe care o înțeleg”*.

Strămoșii

Tatăl lui Johnny era descendentul lui Johann Paul Weissmüller și Elisabeth Metschang (stră-stră-stră-străbunicii lui Johnny), o familie

care a emigrat la mijlocul secolului al XVIII-lea (~1754-'55) din Harsberg, Pfalz, Germania în Kozma¹³ (azi Vérteskozma), localitate din regiunea Schildgebirge din Ungaria de azi. Se presupune¹⁴ că Johann Paul Weissmüller a fost fiul lui Michael Weissmüller din Hundheim/Berglicht, Pfalz; acesta din urmă devine *burger (cetățean)* al orașului german Kaiserslautern la data de 25.05.1707.

Peter Weissmüller (Sr.) este de asemenea descendentul lui Johann Weissmüller și Magdalena Rieder (stră-stră-străbunicii lui Johnny), care s-au stabilit în satul Grabaț⁹ din Banat în 1790. Este interesant de observat că la acea dată cel de al treilea val de colonizare organizată, *Josephinische Ansiedlung*, se încheiase deja de trei ani (1787).

De fapt, au fost doi frați Weissmüller și o soră care s-au mutat din Kozma în Grabaț probabil în primăvara/vara anului 1790:

Michael

* 5.05.1754, Harsberg, Pfalz, Germania

oo 5.03.1782, Kozma, Catharina Hochbein (M2. 1.03.1791, Kozma, *Josef Kindl*)

† 17.08.1790, Grabaț, la 36 ani, originar din *Moguntini* /i.e. *Bistum Mainz*
Fără descendenți în Banat.

Magdalena

* 1.02.1758, Kozma

oo 17.02.1778, Kozma, *Joannes Kindl*

~1793 s-a mutat în Comloșul Mare⁹, Banat

† 16.12.1826, Comloșul Mare

Cuplul a avut 14 copii și 9 descendenți în Banat.

Johann Weissmüller

* 31.08.1749, Harsberg, Pfalz, Germania

oo ~1774-'75 (??) Ungaria, Magdalena Rieder

† 6.02.1831, Grabaț (la 87 ani, *~1744, originar din *Sickingensi* /
Bezirksamt, Landstuhl, Rheinland-Pfalz, Germania)

Acest Johann (stră-stră-străbunicul lui Johnny) a avut 10 copii din care 4 au murit foarte tineri.

Nu știm încă dacă primii Weissmülleri au venit în Banat în cadrul acțiunii de colonizare organizată, și deci au beneficiat de toate facilitățile materiale și fiscale oferite de autorități, ori s-au mutat aici doar prin forțe proprii. Din Grabaț, membrii familiei Weissmüller s-au răspândit în tot Banatul¹⁵ fiind întâlniți mai ales în satele Pardan/Medja, Variaș, Ionel, Cărpiniș, Deutsch-Modosch/Jaša Tomić, Freidorf, Iosifalău, etc.

Nepotul lui Johann, Joseph Weissmüller (stră-străbunicul lui Johnny)

s-a mutat din Grabaț în Variaș la mijlocul secolului al XIX-lea (~1852):

Joseph Weissmüller

* 16.10.1806, Grabaț

oo 30.04.1826, Grabaț, Marianna (Maria Anna) Metsang / Metschang

† 5.03.1857, Variaș

Fiul acestuia, Michael (străbunicul lui Johnny), împreună cu aproape toată familia (cu soția sa Barbara Sartorius și 3 băieți: Jacob, Peter și Wilhelm), s-a mutat din Variaș în Freidorf în ~1889-'98 (data exactă este necunoscută în acest moment):

Michael Weissmüller

* 7.12.1845, Grabaț

oo 17.02.1868, Variaș, Barbara Sartorius / Satorius

† 13.01.1915, 2 a.m., Freidorf

Doar fiul cel mai mare al lui Michael și Barbara, Michael (Jr.), a rămas în Variaș, unde a și murit, în data de 14.10.1935.

Familia lui Michael Weissmüller a mai avut și alți copii (Barbara, Adam, Elisabeth / geamăna lui Jacob, Elisabeth, Barbara), care au murit foarte tineri.

În cadrul unui proiect de cercetare necesar unei viitoare cărți, am avut oportunitatea, dar și curiozitatea, să lucrez arborele genealogic complet al lui Johnny Weissmüller (în toate liniile, atât cele principale cât și cele secundare, inclusiv frați și surori, cu evenimentele genealogice în care aceștia au fost implicați) până la fiecare prim colonist venit în Banat cu specificarea locului de origine al acestuia în Vestul Europei, atunci când acest loc este știut. Am lucrat folosind cunoscuta metodă Sosa-Stradonitz¹⁶, numită astfel după genealogistul spaniol Hieronymus/Jérôme de Sosa, cel care a folosit acest sistem în 1676¹⁷ și după genealogistul german Stephan Kekulé von Stradonitz, cel care a popularizat-o în 1898 prin lucrarea sa¹⁸ *Ahnentafel Atlas*.

Genealogia extinsă a familiei Weissmüller în Banat include următoarele familii (numai în liniile principale și secundare):

- în Grabaț: Henfreund; Metschang; Haslinger; Neurohr; Rostert / Roster.
- în Giarmatha: Satorius / Sartorius / Szartorius; Kröm(in) / Krämer.
- în Periam: Satorius / Sartorius / Szartorius; Nauert; Bürger; Jost; Horas; Goetzing / Gözinger; Tasch / Thass / Dasch; Blum; Leopold; Reeb.
- în Variaș: Satorius / Sartorius / Szartorius; Kilburg; Reb(in) / Reeb; Halsdorf(er)in / Holtzdorfer(in).
- în Freidorf: Kersch / Kirsch / Kürsch; Picher / Pücher / Bicher / Bücher; Kafka / Kaffka / Kavka; Pöl; Maurer; Moll; Fridrich; Pabst / Popst / Babst; Röser / Reßer / Rözer; Till; Hetzer / Hözert / Hecer / Hezzer / Hezer; Gros; Zinner; Hetzer; Anthari / Antari / Andary.

- în Timișoara-Iosefin: Kafka / Kaffka / Kavka; Conrad.

- în Săcălaz: Kafka / Kaffka / Kavka; Egler / Ögler; Goetzinger / Gözinger; Oberkirsch; Grosz / Groß; Kiefer.

Mențiuni: Picher / Pücher / Bicher / Bücher sunt doar variații ortografice ale aceluiași nume de familie, așa cum a fost acesta înregistrat în registrele bisericești originale ale timpului. De-a lungul vremii, numele Weissmüller a fost înregistrat în cel puțin 7 feluri diferite: Weismuller, Weismüller, Weissmüller, Weissmueller, Weißmüller, Weismzüller, Weismzuller. Se pare că inițial (1707) numele era ortografiat ca Weismuller. Varianta maghiară este Weismzüller. Actualmente familia folosește varianta Weissmuller. Numele german Weissmüller înseamnă *grâu/alb morar*. *Weiss* - pe lângă înțelesul de *alb* - poate fi legat și de *Weizen* (grâu), având forma *Weiss* în anumite dialecte germane.

Emigrarea

Familia lui Peter Weissmüller (Sr.) a imigrat în Statele Unite când Johnny avea doar 6 luni. Au călătorit cu Compania Holland-America Line, plecând din Rotterdam la data de 14.01.1905 (aceasta înseamnă că au părăsit satul Freidorf după Anul Nou). Călătoria la bordul vasului S.S. Rotterdam (a treia navă cu acest nume) a durat 12 zile. La data de 26.01.1905 familia a ajuns la New York și a trecut prin celebra Ellis Island. Chiar dacă Peter Weissmüller (Sr.) avea deja un pașaport încă din 1897¹⁹, nu există încă dovezi concrete pentru o vizită a sa în Statele Unite înainte de 1905. Conform listei de pasageri al vasului S.S. Rotterdam, familia avea asupra sa 23 \$ și 50 cenți²⁰. Johnny este înregistrat ca *Johann*, în vârstă de 7 luni. De asemenea, lista de pasageri arată că familia intenționa să meargă direct la Windber, în statul Pennsylvania, unde urmau să se întâlnească cu Johann Ott²¹, cel care le plătește și călătoria transatlantică. Johann Ott era cumnatul lui Peter, fiind căsătorit cu Eva Kersch²¹, sora mai mare a mamei lui Johnny. Din punct de vedere sociologic, emigrarea familiei Weissmüller se înscrie perfect în tiparul definit de sociologia americană drept "*chain migration*"²².

Peter Weissmüller (Sr.) a lucrat ca miner în Windber, iar un al doilea fiu, **Peter Weissmüller (Jr.)** (în familie alintat ca *Petey*), s-a născut aici la 3.09.1905. Peter (Jr.) a fost botezat la 5.11.1905 în Biserica Romano-Catolică "St. John Cantius" din Windber. Nașii săi au fost Johann Ott și Eva Kersch. În tinerețe Peter (Jr.) a fost salvamar pe plaja North Avenue Beach din Chicago și mai târziu a devenit un respectat cascador la Hollywood.

Conform recensământului american din 1910, familia s-a stabilit încă din 1906 la Chicago, statul Illinois, și a locuit în apartamentul 104

închiriat pe Cleveland Avenue North la nr. 1521. Peter Weissmüller (Sr.) a lucrat inițial ca berar, iar mai târziu a devenit managerul propriei berării care ulterior a falimentat. În diferitele *Directories* (*ghid* la plural în limba engleză) ale orașului Chicago el este menționat ca “*muncitor*”. Spre sfârșitul vieții a lucrat ca mecanic la Harvester Co. din Chicago.

Conrad Kersch (Sr.), socrul lui Peter Weissmüller (Sr.), era deja în SUA când familia acestuia a imigrat și în 1907 locuia în Chicago, pe Hudson Avenue nr. 29. În 1910, Conrad (Sr.) locuia în același imobil cu familia Weissmüller și lucra ca *zidar*. Este posibil ca el să fi emigrat în august 1904 împreună cu fiul său Conrad (Jr.) dar data exactă nu a fost găsită încă. Recensământul din 1910 nu o menționează pe soția lui Conrad Kersch (Sr.), Elisabeth Picher / Bücher, deoarece ea a ajuns în Statele Unite doar în 1912. Conform registrului de pasageri al navei S.S. America, Elisabeth Kersch, de 58 de ani (*~1854 /* 1.01.1854 Freidorf) a intrat în SUA împreună cu Conrad Kersch (Jr.), de 26 de ani (*~1886 /* 21.05.1886, Freidorf), *pălărier*; imigrat în SUA în august 1904). Conrad Kersch (Jr.) este fratele mai mic al mamei lui Johnny. Conrad Kersch (Jr.) împreună cu mama sa Elisabeth au ajuns la Chicago după o călătorie de 9 zile, între 30.05.-8.06.1912, pe pe ruta Cuxhaven, Germania - New York, SUA. Conrad Kersch (Sr.) locuia în acel moment la Chicago, 1521 Cleveland Avenue. El este cel care a plătit călătoria peste Oceanul Atlantic pentru soția sa, Elisabeth Picher / Bücher.

Johnny s-a întors o singură dată în Banat în copilărie; Elisabeth Kersch Weissmüller, împreună cu cei doi băieți, a făcut o vizită, în 1907, mamei sale la Freidorf. S-au întors în SUA în toamna aceluiași an. Jurnalul de bord al vasului S.S. Blücher, aparținând Companiei Hamburg-America Line, conține următoarele informații referitor la călătoria din perioada 23.10.1907, Hamburg - 3/4.11.1907, New York: *Erszebet Weissmüller, de 26 de ani, casnică, știe să scrie și să citească și călătorește împreună cu doi copii: Janos, 3 ani, și Peter, 2 ani.*

De asemenea, tatăl lui Johnny, Peter Weissmüller (Sr.), a vizitat Banatul în 1909. S-a întors în America cu nava S.S. Cincinnati a Companiei Hamburg-America Line. A plecat din Hamburg la 13.01.1910 și a ajuns la New York la data de 25.01.1910. În mod cu totul bizar, în jurnalul de bord există o mențiune: “DEPORTAT”! De ce? Putem doar să ghicim; personal, bănuiesc că Peter (Sr.) a fost prins mințind autoritățile de pe Ellis Island și a fost trimis înapoi în Europa. Un lucru este sigur: a reușit să reintre în Statele Unite deoarece a fost înregistrat la recensământul din 1910. Într-adevăr, Peter Weissmüller (Sr.) s-a reîntors la New York la 6.03.1910 la bordul navei S.S. President Lincoln (fostă Scotian) a Companiei Hamburg-America Line,

venind de la Hamburg, Germania. Registrul de pasageri al navei arată clar că el a mai fost în SUA în 1905 și în 1910, că tatăl său, Michael, locuiește în *Szabadfalu*⁴, *Temes Mege* (corect, *Megyeljudet* în limba maghiară), *Ungaria*; că soția sa, Elisabeth, locuiește la Chicago, pe Cleveland Avenue 1521 și că el s-a născut în *Warjas*⁹, *Ungaria*. Problemele sale cu autoritățile de imigrare vor înceta numai la 31.10.1910, atunci când el a fost obligat să se reîntoarcă la Ellis Island pentru o "inspecție".

Aceasta a fost ultima dată cunoscută când membrii acestei familii au vizitat Banatul. Doar Conrad Kersch (Jr.) împreună cu familia (soția și cei doi copii) a mai vizitat Freidorf-ul după primul război mondial ocazie cu care Conrad (Jr.) a și vândut²³ casa părintească din Freidorf (astăzi situată pe strada Ioan Slavici la nr. 107) cu suma de 120.000 de lei. Se vor reîntoarce în Statele Unite cu S.S. Olimpic; 26.11.1924, Southampton-2.12.1924, New York.

Mitul

În autobiografia sa din 1964, Johnny descrie sărăcia familiei sale din prima parte a secolului XX, arătând că tatăl său a murit în jurul anului 1918 și că el a fost nevoit să întrerupă școala pentru a-și putea întreține familia. De fapt, Peter Weismüller a murit la vârsta de 62 de ani (a suferit de cancer pulmonar), la data de 17.07.1938, în orașul Chicago, după ce își abandonase familia (~1916) și divorțase de Elisabetha Kersch la 20.02.1925. El s-a recăsătorit pentru a treia oară, la data de 19.04.1925, în Chicago, cu **Anna** (văduva lui Ludovic Ranke; * 24.12.1880, "Germanberg"²⁴, România).

În aceeași perioadă (~1916), după ce abandonase școala, Johnny a început să înoate serios²⁵. El și fratele său au învățat să înoate pe plajele publice ale lacului Michigan și, mai târziu, s-au înscris la YMCA pentru a putea să înoate și în lunile de iarnă. Aici, Johnny a început să ia parte constant la concursuri de înot. Conform autobiografiei sale, pentru prima dată a făcut parte dintr-o echipa de înot la Stanton Park Pool în Chicago și apoi a intrat în competițiile pentru juniori din cadrul YMCA. S-a dovedit a fi un potențial campion și a fost invitat să devină membru al clubului Illinois Athletic. William "Bill" Bachrach (* 15.05.1879; † ?07.1959) a devenit antrenorul său (din octombrie 1920) și, în scurt timp, Johnny a câștigat toate competițiile pentru amatori, a devenit multiplu recordmen mondial și a fost ales să reprezinte Statele Unite la Jocurile Olimpice din 1924 de la Paris.

În acest moment al vieții sale s-a născut o parte a mitului Johnny Weissmüller²⁶. În autobiografia sa, precum și în majoritatea documentelor oficiale, locul nașterii lui Johnny este orașul Windber din statul Pennsylvania,

iar numele său oficial este **Peter John**. Pe vremea când Johnny a început să participe la competițiile de înot, Peter Weissmüller (Sr.) nu mai locuia cu familia sa. El demarase procedurile pentru obținerea cetățeniei americane în 1910 (probabil după aventura deportării sale), dar nu a finalizat procedura, astfel încât în 1924 Elisabeth Kersch Weissmüller și copiii ei nu erau încă cetățeni americani.

Dar pentru a putea concura pentru Statele Unite la Jocurile Olimpice de la Paris, Johnny trebuia să posede un pașaport american și această problemă a fost rezolvată utilizând și probabil falsificând certificatul de naștere al fratelui său Peter (Jr.). Din acest moment, Johnny a început să fie cunoscut oficial ca **Peter John Weissmüller**, iar locul de naștere al fratelui său, orașul Windber din statul american Pennsylvania, a devenit locul său oficial de naștere pentru tot restul vieții. După spusele fiului²⁷ său, Johnny a luat identitatea fratelui său cu permisiunea mamei sale și a lui Peter (Jr.) De fapt, s-a produs o schimbare de identități între Johnny și fratele său mai mic Peter (Jr.). Acesta, Peter (Jr.), și-a asumat noua identitate, de copil imigrat în SUA și a fost naturalizat mai târziu.

Este foarte adevărat că Johnny nu a afirmat niciodată în public că este născut în satul Freidorf din Banat. El susținea că s-a născut în Windber, statul Pennsylvania. Dar acest lucru nu trebuie să ne mire; inițial, a fost frica de-a nu putea participa la Olimpiada din 1924. Mai apoi a fost frica de-a nu pierde cumva medaliile olimpice precum atletul James "Jim" Francis Thorpe, câștigătorul pentatlonului și decatlonului la Olimpiada din 1912. Cele două medalii de aur îi fuseseră luate atletului american de origine indiană în 1913 după ce Amateur Athletic Union l-a acuzat pe Thorpe de a fi jucat baseball ca profesionist în 1909-1910. Apoi a fost frica de-a nu putea participa la Olimpiada din 1928 de la Amsterdam.

După încheierea carierei sportive a fost frica de scandal și repercusiunile acestuia în special asupra mamei sale. Mai apoi, devenit actor în 1931, studioul Metro-Goldwyn-Mayer i-a "cultivat" lui Johnny Weissmüller o ascendență ilustră - tatăl era când căpitan al unui vas de război în portul Rijeka/Fiume sau inginer ori căpitan în armata austro-ungară la Viena¹⁰ - și chiar l-a "ajutat" să divorțeze de prima soție, Bobbe Arnst, în februarie 1931. Aceasta a primit 10.000 \$ din partea MGM numai pentru a nu se opune divorțului. Johnny trebuia să întruchipeze "*eroul*", și cum ar fi putut s-o facă dacă nu ar fi fost născut în Statele Unite!? Chiar și copiii săi²⁸ au aflat doar după moartea sa că, de fapt, tatăl lor s-a născut în Banat, într-un sat numit Freidorf. Trebuie menționat totuși că Johnny a recunoscut în public²⁹ faptul că tatăl său, Peter Weissmüller (Sr.), era originar din Variaș⁹.

Tatăl lui Johnny, Peter Weissmüller (Sr.), a devenit cetățean american abia în 11.02.1937. Interesant este că, la scurt timp după aceea, la data de 16.02.1937, cineva a modificat și registrul de nașteri al Parohiei "St. John Cantius" din Windber, prin adăugarea numelui *John* lângă *Petrum* (forma latină pentru *Peter*) în certificatul de naștere/botez al fratelui lui Johnny.

Adevărul este greu de deslușit deoarece există foarte multe greșeli în actele oficiale americane ale familiei Weissmüller. Astfel, certificatul de deces al lui Peter Weissmüller (Jr.), care a murit la data de 4.09.1969 în Santa Monica, California, cuprinde o declarație a lui Johnny Weissmüller potrivit căreia Peter era fratele lui mai mare născut în 1903!

În cererea de naturalizare din 1937, Peter Weissmüller (Sr.) declară că are doi băieți: John, născut la 15.06.1903, în România, și Peter, născut la 5.07.1905. Ambele date sunt greșite! În cartea sa, John Scott Weissmüller publică și o copie³⁰ a unui "*certificat de botez întârziat*" datat 1942, în care Johnny Weissmüller declară că s-a născut la data de 6.06.1905 în Windber, Pennsylvania, SUA. Data este greșită pentru că Peter (Jr.) s-a născut la 3.09.1905!

Pe cererea pentru obținerea unui număr de Asigurări Sociale din 4.12.1936, Johnny Weissmüller (aici Peter John) a declarat că s-a născut la 2.06.1904, iar locul nașterii este Windber, Pennsylvania. La moartea sa, în 1984, pentru a beneficia de "*ajutoarele de deces*", familia a folosit o altă dată de naștere: 3.09.1905. Și exemplele pot continua parcă la nesfârșit.

Deci, în pofida faptului că a câștigat de cinci ori medalia de aur pentru Statele Unite ale Americii la Jocurile Olimpice din 1924-1928, Johnny Weissmüller nu a fost, din punct de vedere legal, niciodată cetățean american! Din punct de vedere legal, am putea spune că toată viața Johnny Weissmüller a fost doar un *apatrid*.

Cariera de înotător (6.08.1921-3.01.1929) a lui Johnny Weissmüller este uluitoare:

- 67 de recoduri mondiale;
- deținător a tuturor recordurilor mondial de la 50 yards (45,7 m) la ½ milă (804,65 m);
- primul om sub 1 minut la 100 m liber (9.07.1922: 58,6 sec.);
- recordul său la 100 m liber (57,8 sec.) a fost doborât doar după 12 ani;
- recordul de 51 sec. pe 100 yards (91,4 m) înregistrat în 1927 a fost depășit numai în 1944;
- 52 de titluri de campion SUA;
- peste 100 de recorduri naționale ale SUA;

- 5 titluri olimpice în 1924-'28; star-ul Olimpiadei în '24;

- neînving în cariera oficială în peste 1000 curse.

Trebuie să ne reamintim că pe vremea aceea:

- înotătorii nu aveau blocuri de elan la start, ci se cramponau cu degetele picioarelor de marginea colțuroasă a piscinei;

- sportivii înotau costumați în greoaie costume complete de baie;

- nu existau cordoanele de orientare de-a lungul bazinului;

- nu se cunoșteau întoarcerile catapultate cu ajutorul peretelui de beton.

Putem doar să ne închipuim ce performanțe ar fi putut obține Johnny Weissmüller în actualele condiții de antrenament și concurs!

În 1930, după încheierea carierei sale sportive, Johnny a scris, în colaborare cu Clarence A. Bush, o carte având titlul *Swimming the American Crawl: How He Does It*, pe care a dedicat-o lui William "Bill" Bachrach, antrenorul său și clubului Illinois Athletic Club. Cartea se baza pe două articole care au apărut în revista *Saturday Evening Post: My Methods of Training și Diet and Breathing to Swim*. Cartea s-a dovedit a fi un succes iar în 1934 era deja la a treia ediție. În 1935, 1936, 1937, 1941 și 1946 s-au publicat noi ediții.

După Jocurile Olimpice, Johnny a devenit faimos ca actor de cinema, întruchipându-l pe Tarzan. A fost primul Tarzan din filmele sonore și este considerat, încă și astăzi, cel mai bun Tarzan din istoria cinematografului. Edgar Rice Burroughs, părintele său literar, a explicat că Tarzan înseamnă "piele albă".

Cariera cinematografică (34 de filme între 1932-1976):

- rolul lui *Tarzan* în 12 filme între 1932-1948;

- rolul lui *Jungle Jim* (care este doar un Tarzan îmbrăcat) în 13 filme între 1948-1954;

- rolul *Johnny* în 3 filme între 1954-1955;

- rolul lui *Jungle Jim* în 23 de episoade TV între 1955-1956.

Johnny Weissmüller s-a considerat un înotător și nu un actor și recunoștea că, în mod sigur, nu este un om de afaceri. În autobiografia sa a declarat că a avut încredere în managerul său care îi administra banii și că a fost șocat când a aflat că mai avea foarte puțini bani. Managerul investise banii într-o serie de plasamente proaste. După 1956, nemaifiind solicitat de industria cinematografică așa de mult, Johnny a încercat să devină om de afaceri fără însă a avea prea mare succes. Printre altele, a avut o afacere cu bazine de înot și produse pentru întreținerea sănătății. Pentru o scurtă perioadă, pe la sfârșitul anului 1973, a fost "celebrity greeter" la cazinoul Caesar's Palace din Las Vegas. Când s-a îmbolnăvit grav, în august 1977,

venitul său s-a diminuat și mai mult. Nu a fost chiar falit când a murit, dar cu siguranță nu era un om înstărit.

Descendenții

Johnny a fost căsătorit de 5 (sau chiar de 6?) ori și a avut trei copii:

(?) oo~1929 (?? / necunoscut) Camille "Toni Legs" LANIER / LOUIER

oo1. 28.02.1931, Fort Lauderdale, **Bobbe Arnst** (* 1903; † 1980)

oo2. 8.10.1933, Las Vegas, **Lupe Vélez** (actriță; Maria Guadalupe Vélez de Villalobos; * 18.07.1908, San Luis de Potosi, Mexico City; Mexic; † 13.12.1944, Los Angeles, USA)

oo3. 20.08.1939, Garfield, New Jersey, **Beryl Scott** / Beryel Scott Ginter (* 1917, Toronto)

-**John Scott** sau **Johnny (Jr.)**, * 23.09.1940, San Francisco, California

-**Wendy Ann**, * 1.06.1942, Los Angeles

-**Heidi Elizabeth**, * 20.07.1943, Los Angeles; oo Michael HUSA; † 19.11.1962, California

oo4. 29.01.1948, Donner Trail Ranch, California, **Allene Gates** (* 1926)

oo5. 23.04.1963, Dunes Hotel, Las Vegas, **Gertrudis Maria Theresia Elizabeth Bauman** (ex Prauss, ex Brock, ex Mandell; * 1922, Bavaria, Germania)

Johnny Weissmüller a murit de edem pulmonar sau tromboză cerebrală la data de 20.01.1984, în Acapulco, Mexic și a fost înmormântat în cimitirul Jardines del Tiempo (ex Panteón Valle de la Luz) din Acapulco.

Povestea preferată

Johnny Weissmüller a fost un erou nu doar pe marele ecran, ci și în viața de zi cu zi; la data de 28.07.1927 o puternică furtună s-a dezlănțuit din senin pe Lacul Michigan iar vaporul Favorite a fost surprins în larg unde s-a răsturnat. Din 71 de pasageri (alte surse vorbesc de 62 de persoane, în principal copii cu mamele lor), 27 vor muri înecați. Johnny, care, împreună cu fratele său, se antrena pe lac pentru maratonul anual de trei mile din Chicago, s-a scufundat în repetate rânduri în apele turbulente și a adus la suprafață victimele, în timp ce Peter și-a folosit antrenamentul de salvamar încercând să-i readucă la viață. Johnny a reușit să salveze 20 de copii și adulți, dintre care au supraviețuit 11.

În 1962 Johnny Weissmüller a primit o scrisoare³¹ de la unul dintre supraviețuitorii de pe vasul Favorite: *"Am șapte copii și, într-o zi, cei șapte copii ai mei vor avea la rândul lor copii. Acest ciclu al vieții va continua veșnic sau până când Dumnezeu va permite pământului să rămână fertil*

în atmosferă. Dar numai dumneavoastră vă datorez, Domnule Weissmüller, acest miracol uriaș care mi-a atins viața, deoarece dumneavoastră sunteți cel care m-ați salvat de la o moarte sigură, și mi-ați dat posibilitatea să mă căsătoresc și să am copii. Voi întipări în mințile copiilor mei să rostească rugăciuni de mulțumire pentru dumneavoastră și, cu ajutorul lui Dumnezeu, aceste rugăciuni vor dăinui în eternitate”.

ABREVIERI

* = născut

oo = căsătorit

† = decedat

~ = circa

(??) = când și unde

(?) = supoziție

~ = aproximativ

i.e. = id est / în limba latină cu înțelesul de *asta este, cu alte cuvinte, adică*

nr. = număr

NN = Nomen Nescio [în limba latină] = Nume Necunoscut [de obicei numele de familie]

(Sr.) / (Jr.) = Senior / Junior (această notare nu se regăsește în registrele ori actele oficiale și am utilizat-o doar pentru a facilita înțelegerea relațiilor din cadrul aceleiași familii)

S.S. = Steam Ship / vapor cu aburi (în limba engleză)

NOTE

1. Jacob Steigerwald, *Donauschwäbische Gedankenskizzen aus USA. Aufsätze, 1968-1982 - Reflections of Danube Swabians in America, Articles, 1968-1982 (Reflecții ale șvabilor dunăreni din America. Articole, 1968-1982)*, Ed. Winona, MN, 1983, 130 pag. Autorul se referă la Johnny Weissmüller ca fiind “cel mai cunoscut american descendent al șvabilor dunăreni” și menționează satul Freidorf ca loc de origine al familiei înainte de emigrare.
2. Narda Onyx, *Water, World and Weissmüller*, Vion Publishing Co. Inc., Los Angeles, 1964, p. 13. Cartea este o raritate bibliofilă deoarece a fost retrasă de pe piață la scurtă vreme de la apariție.
3. Contribuții importante la stabilirea corectă a locului de naștere a lui Johnny Weissmüller au avut următoarele persoane:
  - gazetarul sportiv român **Victor Bănculescu**, care în 1940 a publicat într-o revistă din București știrea că Johnny Weissmüller ar fi de origine bănățeană (vezi memoriile sale *Am dat mâna cu ei ...*, Ed. Sport-Turism, București, 1977, 200 pag.; la p. 174-175) și, mai ales,
  - ziaristul și scriitorul român de origine șvabă **Nikolaus Berwanger** (* 5.07.1935, Freidorf; † 1.04.1989, Ludwigsburg, Germania), care încă în 1968 a publicat în săptămânalul brașovean de limbă germană *Karpater Rundschau*, an I/1968, nr. 3, p. 13 un articol relevant intitulat *Wo Tarzan das Licht der Welt erblickte (Unde a văzut lumina zilei Tarzan)*. Mai apoi a abordat această problemă în două reportaje de televiziune (prezentate de televiziunea română în limba germană și română), precum și într-o carte apărută în 1974 *Der sonne nach. Banater durchreisen, entdecken, erleben die Welt*, Mit Beiträgen von Nikolaus Berwanger, Heinrich Lauer und Ludwig Schwarz, Ed. Kriterion, București, 20.09.1974, 100 pag.; la p. 31-37. Fiind născut în Freidorf, nu este de mirare că Nikolaus Berwanger știa multe lucruri despre Johnny în special de la bunica lui, așa cum a menționat. Mai mult, casa familiei Berwanger din Freidorf era

chiar lângă casa lui Jacob Weissmüller, pe strada Contemporanul, iar cele două familii au fost și înrudite prin căsătorie.

Amândoi ziaristi au fost ajutați în investigațiile lor de **Jacob Weissmüller**, verișorul primar al lui Johnny. Acesta s-a născut în Freidorf la 25.03.1913, fiind fiul lui Wilhelm Weissmüller și Elisabeth Wendling. Wilhelm era fratele cel mai mic a lui Peter Weissmüller, tatăl lui Johnny. Jacob s-a căsătorit în Freidorf la data de 16.02.1935 cu Elisabeth Porsther și la sfârșitul anilor '70 încă locuia aici (pe str. Contemporanul nr. 2 din Timișoara), după ce toată viața lucrase la Fabrica de Tutun din Timișoara. Jacob se lăuda la toată lumea cu ruda lui faimoasă dar, din păcate, anumite informații pe care el le vehicula erau doar "*povești de familie*". Printre altele, susținea că Johnny Weissmüller s-ar fi născut chiar în casa în care locuia el (astăzi, pe str. Contemporanul nr. 2). În urma unor investigații minuțioase în actele oficiale existente (registre bisericești, registre de stare civilă, hărți vechi, documente de cadastru, etc.), această informație s-a dovedit a fi **falsă**, chiar dacă este menționată în aproape toate articolele publicate de-a lungul timpului în ziarele românești.

Din păcate, chiar dacă cunoșteau adevărul, autoritățile locale au montat placa comemorativă, dezvelită cu ocazia centenarului Johnny Weissmüller pe data de 5.06.2004, la distanță de două case de locul pe care a existat vechea casă în care s-a născut Johnny Weissmüller (în Piața Petőfi Sándor nr. 6 în loc de nr. 8) sporind și mai mult confuzia existentă și alterând adevărul istoric. Situația s-a permanentizat și chiar dacă au existat promisiuni ferme de remediere a acesteia nici până în ziua de azi nu s-a întreprins nimic în această direcție.

Este interesant de menționat aici doar una din povestirile adevărate ale lui Jacob: Michael Weissmüller (Jr.), fratele mai mare al lui Peter și Wilhelm, și-a vizitat fiul, Adam Weissmüller (* 18.05.1899, Variaș; campion la lupte al Statelor Unite; † 8.03.1937, SUA), după primul război mondial. Cu această ocazie Michael s-a întâlnit și cu fratele său mai mic, Peter Weissmüller, tatăl lui Johnny.

- ziaristul șvab **Ludwig Klein** este cel care a publicat pentru prima dată certificatul romano-catolic de botez al lui Johnny Weissmüller în ziarul timișorean *Neue Banater Zeitung* din 29.06.1979, precum și pe cel al căsătoriei părinților săi în cadrul unui articol intitulat *Der Tarzan stammt aus Freidorf*. Acest material a fost citat în 1985 de Karoline Lotte Wilhelm în monografia satului Freidorf (*Heimatbuch der Deutschen Gemeinde Freidorf im Banat 1723-1973*, Druckerei Weigand, Wasserburg, Germania, 1985, 379 pag.).

4. *Freidorf* ("*sat liber*" în limba germană) este denumirea în limba germană a satului care a fost cunoscut în perioada 1897-1920 și sub numele maghiar de *Szabadfalu* (însemnând, de asemenea, "*sat liber*" în limba maghiară). În 1897 parlamentul ungar a votat legea denumirii satelor (legea Banffy); din acest moment toate satele din Banat au primit noi denumiri oficiale în limba maghiară. Odată cu introducerea administrației românești, s-a revenit la numele de *Freidorf* care s-a și păstrat până în zilele noastre.
5. Azi județul Timiș, România.
6. Vendelin Ochsenfeld s-a născut la data de 27.03.1847 în Variaș. A devenit preot la 4.09.1873 în Caransebeș, unde a și oficiat până în 1875. Între 1875-1885 a fost profesor în Timișoara. În 1885 a oficiat pentru o scurtă perioadă de timp în Nagytószeg (germană: *Heufeld*; sârbește: *Novi Kozarci*). Între 15.05.1899-20.10.1913 a fost vicarul parohiei Freidorf. S-a retras la data de 1.10.1913.
7. Același lucru s-a întâmplat și în cazul numelui de familie a lui Johnny, care este ortografiat în forma maghiară Weisz Müller, în locul originalului Weissmüller, iar prenumele părinților săi sunt de asemenea ortografiate în forma maghiară: *Péter* în loc de *Peter* și *Erzsébet* în loc de *Elisabeth*.
8. În prezent, vechea casă cu nr. 84 în care s-a născut Johnny Weissmüller se găsește în Piața Petőfi Sándor nr. 8 din cartierul Freidorf al orașului Timișoara (vechea casă în care s-a născut Johnny Weissmüller nu mai există). Numele anterior al pieței - înainte de

1989 - era Piața Eliberării. Casa de la această adresă a fost inițial o *Urbarial Kleinhaus* (proprietate municipală?). În germana austriacă "*Kleinhaeusler*" denuște un fermier cu o fermă prea mică pentru a-și câștiga existența doar de pe urma ei. De exemplu, o casă mică cu doar ½ hectar de teren arabil. Primul proprietar (sau doar chiriaș?) al casei a fost familia Schalio (Valentin și Barbara Mollinger), iar întreaga proprietate avea 1178 *bécsi öl* (2240,44 m²; 1 *öl*, veche unitate de măsură = 1901,9 mm). În 1858 casa și terenul (lotul cadastral nr. 212-213) erau deja în proprietatea lui Johann Perczel și a soției lui Margareth. Și-a schimbat proprietarul (sau proprietatea a fost împărțită în mai multe părți mici și s-au construit noi case ?) de cel puțin două ori până în 1895; în 1865 noul proprietar era Paul Kummer și soția sa Anna; în 1874, Valentin Schalio și soția sa Barbara. Apoi, în 1895, proprietatea a fost împărțită în 3 părți și s-au construit alte două case. Proprietarii celor 3 case au fost:

- lotul nr. 212-213 a a fost proprietatea mai multor membri ai familiei Krispin (Johann Krispin căsătorit cu Anna Moll; Elisabeth Krispin; și Jacob Krispin). În 1971 aici locuia Johann Krispin / Crispin (Jr.) și soția sa Anna. Johann a murit în acel an. În 11.04.1972 casa a fost "donată" de Anna, văduva lui Johann Krispin, lui Peter Stuprich și soției acestuia Magdalena Portscheller. Între 1972-1979 vechea casă (în care s-a născut Johnny Weissmüller) a fost demolată și familia Stuprich a construit o casă cu etaj. Această casă a fost "cedată" statului român în vara anului 1979, când familia Stuprich a emigrat în Germania, și actualmente este în proprietatea Primăriei Timișoara. Casa cu etaj s-ar putea transforma ușor într-un muzeu dacă ar exista interes din partea autorităților locale.

- lotul nr. 212-213 b a fost proprietatea lui Paul Kummer și a soției sale și a lui Josef Kárászi și a soției acestuia, Catharina;

- lotul nr. 212-213 c a fost proprietatea lui Peter Perczel și a soției sale, Apollonia.

9. Varias (în germană: *Warjasch*; în maghiară: *Várjás*) este un sat din Banatul de câmpie, la ~40 km NV de Freidorf. Satul a fost înființat în 1787 de către coloniști șvabi.

Grabaț (în germană: *Grabatz*; în maghiară: *Garabos*, *Grabacz*, *Grabac*; variante: *Grawatz*) este un sat din Banatul de câmpie, la ~40 km E de Timișoara. Satul a fost înființat în 1768 de către coloniști șvabi.

Comloșul Mare (în germană: *Großkomlosch*; în maghiară: *Nagykomlos*, *Banatkomlos*) este un sat aflat la 5 km SE de Grabaț. Locul este cunoscut încă din 1446. În 1717 era un sat sârbesc și a fost colonizat cu români din regiunea Olteniei în 1743 și 1745; slovaci din județul Bekes în 1782 (în 1788 slovacii s-au mutat în Stamora); și în 1785 cu germani/șvabi din Luxemburg și Ungaria Superioară.

10. A se vedea cartea: **Johnny Weissmüller (Jr.), William Reed**, W. Craig Reed, *Tarzan My Father*, Ed. ECW Press, octombrie 2002, 230 pag., sau traducerea în limba română: *Tarzan tatăl meu*, Ed. Brumar, Timișoara, 2004, 246 pag. Din păcate, cartea continuă să cultive, din ignoranță, povestea lui Peter Weissmüller (Sr.) "*căpitan în armata austro-ungară a lui Franz Josef*" (p. 22 și 25) iar descrierea perioadei "Freidorf" (în Capitolul I, *Primele unde*, p. 21-27) din istoria familie conține o multitudine de omisiuni și greșeli grosolane; de exemplu, perioada primei căsătorii a lui Peter (Sr.) nu este menționată; șvabii bănățeni sunt colonizați în Banat "*încă din secolul XIII*"; familia Weissmüller este considerată de "*etnie austriacă*", "*după 1919, ... ca urmare a celui de-al Doilea Război Mondial*"; râul Mureș este rebotezat "*Marcos*"; registrul de botez Romano-Catolic, în care apare nașterea lui Johnny Weissmüller, nu se găsește la "*Arhivele Naționale Române*" ci este încă și azi la Parohia Romano-Catolică din Freidorf; nașa lui Johnny a fost Catharina Zerbesz și nu *Erbesz*, etc.
11. Reiter téglagyár (*téglagyár* înseamnă *fabrică de cărămidă/țiglă* în limba maghiară), cea a lui Nicolaus Portscheller (Sr.), sau Latter Mihály téglagyár din Chișoda (sau *Chișoda Veche*; în germană: *Kischoda*, *Altischoda*; în maghiară: *Oteslöd*; amplasat la ~5 km SSE de Timișoara și în prezent cartier al orașului Timișoara). Această industrie a fost înființată în Freidorf de către Josef Müller, Hans Michels, Mathias Michels (Sr.), Peter Sieburg și

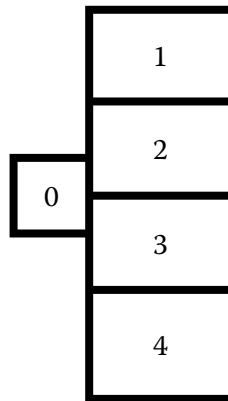
- Nicolaus Portscheller (Sr.)
12. Până în 1905 Peter Weissmüller (Sr.) a fost cetățean al Dublei Monarhii Austro-Ungare. După primul război mondial Freidorf a făcut parte din Banatul care va fi unit cu România. În cererea de naturalizare din 11.02.1937 el va semna următoarea declarație: *...”Intenționez să devin cetățean al Statelor Unite și să renunț în mod absolut și pentru totdeauna la fidelitatea față de domnitori străini, regi, state sau regate, și în special față de CAROL II, REGE AL ROMÂNIEI, al cărui supus sunt în prezent (sau cetățean)...”*. Dar, după primul război mondial, pentru a deveni cetățean român, trebuiau îndeplinite anumite proceduri legale în cadrul unui tribunal. Peter nu a îndeplinit aceste cerințe în România și astfel el a devenit *apatrid* în perioada 1920-1937.
13. Din 1908 satul Kozma (sau *Cusma, Kis-Kozma*) a fost renumit Vérteskozma. În 1929 satul a fost unit, din punct de vedere administrativ, cu localitatea Gánt (din Fejer Varmegye), fiind amplasat la nord de orașul Székesfehérvár, într-o regiune din Ungaria numită *Schildgebirge*. Satul a fost colonizat în 1742 de către contele Eszterházy Ferenc cu 60 de familii germane.
14. Vezi Fritz Braun și Franz Rink, *Bürgerbuch der Stadt Kaiserslautern 1597-1800*, Selbstverlag der Stadtverwaltung, Kaiserslautern, 1965, p. 67 și Eugen Reis, *Kaiserslautern im 18. Jahrhundert: die Menschen, die in den familienkundlichen Quellen der Stadt erwähnt werden; Einheimische, Eingepfarte, Fremde*, Pfälzisch-Rheinische Familienkunde Kulturamt der Stadt Kaiserslautern, 2000, p. 633.
15. Întrebare: toți Weissmüller-ii din Banat sunt descendenți ai lui Johann Weissmüller și Magdalena Rieder? Răspuns: **NU**, dar toți sunt descendenți ai lui Johann Paul Weissmüller și Elisabeth Metschang. În Grabaț au mai venit și alți doi membri ai familiei Weissmüller:
- Adam Weissmüller**
 * 1.11.1774, Kozma, fiul lui Peter Weissmüller (* 25.09.1742, Harsberg, fiul lui Johann Paul Weissmüller și Elisabeth Metschang; oo 1.02.1768, Kozma; † 1.03.1786, Kozma) și Margaretha Klein (*~1761; oo2. 6.02.1787, Kozma cu *Johann Kindl / Kendl / Kindel / Gindel / Gündel*; † 27.05.1794, Kozma)
 oo 17.01.1803, Grabaț, Barbara Sever / Scherber
 5 copii în Grabaț; ~1811-'12 s-a mutat la Zichydorf, Banat; 5 copii în Zichydorf
 † 5.06.1830, Zichydorf
 Satul Zichydorf (în germană: *Zichydorf*; în sârbă: *Plandiste, Mariolana, Zici Selo*; în maghiară: *Zichyfalva*; variante: *Banatsko Plandiste, Veliko Plandiste*) a fost fondat în 1787 și se află la 60 km ESE de Zrenjanin în Serbia de azi.
 Mult mai enigmatic, deoarece nu știm foarte multe despre el în acest moment, este:
- Johann Weissmüller**
 * ~1805 (??)
 oo 14.11.1826, Grabaț, Anna Maria Zwerkal
 10 copii în Grabaț
 † (??)
16. Metoda a fost inventată în 1590 de diplomatul și istoricul Michael, Freiherr (baron) von Ehszing (Aitsingerus, Ahszing, Aitzing, Aitzinger, Aitsinger, Aitying, Aitying, Aytzing, Eitzing, Eytzing, Eitzinger, Eyzinger, Etzying, Heyzinger, etc.; Michel d'Eytzing, Baron de Reiffenberg; *~1533, Obereitzing / Inn, Austria; † 1593, Bonn) în lucrarea sa despre casele regale europene *Thesaurus principum hac aetate in Europa viventium, quo progenitores eorum... simul ac fratres et sonores inde ab origine reconduntur... usque ad annum...*, G.(ustav von) Kempensem, Cologne/Köln, 1590, 223 pag. (reeditată în 1591, 263 pag.).
17. Jérôme de Sosa, *Noticia de la gran Casa de los Marqueses de Villafranca*, 1676. În 1883, Sir Francis Galton (* 16.02.1822, Sparkbrook, Birmingham; † 17.01.1911, Haslemere, London), părintele eugeniei, a trimis o scrisoare editorului revistei *Nature* (nr. 28 din 6.09.1883, p. 435), în care descrie sumar chiar sistemul Sosa-Stradonitz pe

- care el îl denumise *Sequential System*.
18. Stephan Kekulé von Stradonitz (* 1.05.1863, Gent, Belgia; † 5.05.1933, Berlin), *Ahnentafel-Atlas. Ahnentafeln zu 32 Ahnen der Regenten Europas und ihrer Gemahlinnen*, Berlin, Stargardt-V, 1898-1904.
  19. Johnny Weissmüller (Jr.), William Reed, W. Craig Reed, *Tarzan tatăl meu*, Ed. Brumar, Timișoara, 2004, p. 25.
  20. Nici emigrarea familiei din 1905 nu este mai bine documentată de autori cărții *Tarzan tatăl meu*. Simpla lectură, cu mai multă atenție, a listei pasagerilor ar fi corectat scăpările din carte referitoare la “*Petrus a reușit să strângă destui bani pentru bilete pe vasul cu aburi Rotterdam*” (p. 24) când, în fapt, călătoria transatlantică a fost plătită de cumnatul Johann Ott sau trecerea sub tăcere a sumei de bani (10 \$) aflată în posesia Elisabethei Kersch la intrarea în Statele Unite.
  21. Johann Ott era *zilier* născut pe 20.03.1876 în Sânmihaiu German, ca fiu a lui Josef Ott și Veronica Dinjer / Dinger / Tinger. S-a căsătorit la 14.05.1899 în Freidorf cu Eva Kersch (* 20.09.1877, Freidorf, fiica lui Conrad Kersch și Elisabeth Picher / Bücher). Familia a avut un copil în Freidorf, în 1900, și 3 copii în SUA. Nu cunoaștem încă data exactă a emigrării lor în SUA.
Satul Sânmihaiu German (în germană: *Deutschsanktmichael, Zilasch*; în maghiară: *Németszentmihály*; variante: *Sinmihaiu German*) a fost fondat în 1790 de către coloniști șvabi și se află la 17 km ESE de Timișoara.
  22. Pentru conceptul de “*chain migration*” se poate consulta Rudolph J. Vecoli, Suzanne M. Sinke (ed.), *A Century of European Migrations 1830-1930*, Statue of Liberty-Ellis Island Centennial Series, Urbana: University of Illinois Press, Chicago, USA, 1991, 395 pag.
  23. În ultima broșură dedicată localității Freidorf (Johann Dirschl, Boér Jenő, *Freidorf*, Ed. Solness, Timișoara, 2003, p. 48) a fost publicată imaginea unei alte case (astăzi pe strada Ioan Slavici la nr. 107) ca fiind locul nașterii lui Johnny. Dar aceasta este doar o altă informație greșită! Această casă a fost încă din 4.01.1881 în proprietatea familiei Kersch, a bunicilor lui Johnny și va fi vândută de Conrad Kersch (Jr.) cu suma de 120.000 lei familiei Pfeiffer (Johann și Susanna Hummel) la data de 15.05.1924. Actele de vânzare-cumpărare se vor semna pe 26 mai.
  24. *Germanberg* este o denumire greșită; nu există nici o localitate cu acest nume - și nici nu a existat! - în România sau în Dubla Monarhie Austro-Ungară. În fapt, este vorba de *Németh* (care este denumirea în limba maghiară pentru Beregsăul-Mic / Beregsăul-nemțesc / Klein-Beregsau / Beregszónémeti / Nemet / Nemeth, localitate la ~10 km SE de Cărpiniș / Gyertyamos / Gertianosch în Banat) care, printr-o traducere aproximativă (*német* în limba maghiară înseamnă *german*), devine *Germanberg*.
Anna s-a născut în Németh la 24.12.1880 ca fiica lui **Michael Krämer** (originar din Cărpiniș, bărbier în Németh) și **Magdalena Fischer** (originară din Iecea Mică) și va fi botezată în Biserica Romano-Catolică din Cărpiniș. Nașterea ei este înregistrată în registrele bisericești ale Parohiei Romano-Catolice din Cărpiniș. Părinții ei s-au căsătorit la data de 23.08.1878 în Iecea Mică. Michael Krämer, aici originar din Németh, avea 36 de ani (*~1852) și era văduvul Catharinei Holz. Magdalena Fischer, născută la 25.08.1854 în Iecea Mică, era fiica lui Josef și Magdalena Scherer. După nașterea Annei, familia se va muta în Iecea Mică unde se vor naște alte 3 fete. Probabil după 1890 familia Krämer va emigra în Statele Unite.
În conformitate cu Recensământul american din 1930 pentru orașul Chicago, Peter Weissmüller (Sr.) nu va avea nici un copil cu Anna Krämer iar “*puzderia de mici Weissmüller-i*”, de care amintește Johnny Weissmüller (Jr.) în cartea sa (p. 26-27), sunt doar “*povești de familie*”. Totuși, este posibil ca Peter (Sr.) să fi adoptat cei trei copii din prima căsătorie a Annei Krämer, iar aceștia să-i fi purtat numele.
  25. Vezi J. Weissmüller (Jr.), W. Reed, W. Craig Reed, *Tarzan tatăl meu*, p. 32-35.
  26. Vezi David Fury, *Johnny Weissmüller: Twice the Hero*, Artist's Press, mai 2000, p. 1-7.

27. Vezi J. Weissmüller (Jr.), W. Reed, W. Craig Reed, *Tarzan tatăl meu*, p. 37-39.
28. *Ibidem*, p. 40.
29. Conform memoriilor doctorului Bárány István publicate în 1980 în săptămânalul de limbă maghiară *Képes Sport* din Budapesta (apud Marius Horescu, *Prefectura va organiza, anul viitor, centenarul Johnny Weissmüller*, în *Agenda săptămânală*, nr. 46 din 15.11.2003, pagina IV). Dr. Bárány István (* 20.12.1907, Eger ca Bárány István Géza Gyula; † 21.02.1995, Budapesta) a fost unul dintre competitorii lui Johnny la Jocurile Olimpice din 1924 și 1928.
30. Vezi J. Weissmüller (Jr.), W. Reed, W. Craig Reed, *Tarzan tatăl meu*, p. 132.
31. Vezi David Fury, *Johnny Weissmüller: Twice the Hero*, p. 85.

Din motive tehnice, arborele genealogic al lui Johnny Weissmüller este format din 5 părți [numerotate 0, 1, 2, 3, 4]. El se poate reconstitui în forma sa finală foarte ușor în ordinea:

UNKNOWN DOCUMENTARY CONTRIBUTIONS REFERRING TO JOHNNY WEISSMÜLLER'S FAMILY AND ACTIVITY

Summary

Celebrities are always surrounded by legends and Johnny Weissmüller, a.k.a. **Tarzan**, makes no exception. Due to his celebrity in the world of sports and films, he is the best-known Banat born person of all times. There are lots of stories and articles about him in the mass media and on the Internet, which, as a paradox, do not offer very accurate genealogical information.

The article deals with Johnny's birth in Freidorf (a quarter of Timișoara), gives details about his parents and their ancestors, narrates the family's true emigration to USA in 1905 and his visit in Banat in 1907, convincingly explaining how he took his brother's name and why he sustained all his life that he was born in Windber – Pennsylvania. The paper also sketches his swimming and movie career and narrates the true story of how he became a real-life hero in 1927.

The Johnny Weissmüller's complete family tree is also rendered [in all the lines; up to the first colonist which came in Banat with their place of origin in Western Europe]. The family tree was built using the Sosa-Stradonitz System [or Ahnentafel Numbering System].

CONSIDERAȚII PRIVIND LOCUL ÎN CARE A VĂZUT LUMINA ZILEI JOHNNY WEISSMÜLLER

Matei Domocoș

Cuvinte cheie: *Timișoara, Johnny Weissmüller, Tarzan*

Keywords: *Timișoara, Johnny Weissmüller, Tarzan*

La 2 iunie 2004 s-au împlinit 100 de ani de la nașterea marelui sportiv și actor de film Johnny Weissmüller. Cu ocazia manifestărilor care au avut loc la Timișoara cu acest prilej, Prefectura Județului Timiș a propus să fie dezvelită o placă memorială pe imobilul existent în prezent, pe locul în care acesta a văzut lumina zilei.

În Registrul Parohial al Bisericii Romano-Catolice din cartierul timișorean *Freidorf* se consemnează în limba maghiară la poziția 39 că: "se naște la 2 iunie 1904 și botează la 5 iunie 1904, Iános, fiu legitim al lui Weissmüller Peter, zilier, originar din Variaș și Kersch Erzsebet, originară din Szabadfalva (Freidorf), ambii de origine romano-catolică, care trăiesc în casa cu nr. 84 din *Szabadfalva (Freidorf)*. Nași: Ianos Bordes și Katalin Zerbez. Preot: Wendel Ochsenfeld"¹

De asemenea în Registrul de Nașteri din *Freidorf*, aflat la Biroul Juridic și de stare civilă al Consiliului Județean Timiș, în transcriere duplicat, la pag. 935, actul nr. 47 din 5 iunie 1904, arată că Weissmüller Petru, 25 ani,